

JAN HULEWICZ

 <https://orcid.org/0000-0002-1827-2616>

Wiktor Szymborski

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Jan Hulewicz urodził się 19 maja 1907 roku we Lwowie w rodzinie urzędnika kolejowego Gwidona Zygmunta i Heleny z Bernfeldów. Do szkoły średniej uczęszczał w latach 1917/1918–1923/1924 w Rawie Ruskiej, gdzie mieszkał wraz z matką po śmierci ojca. Egzamin maturalny złożył 12 czerwca 1924 roku. Studiował na Wydziale Filozoficznym (następnie – Wydziale Humanistycznym) Uniwersytetu Lwowskiego. 18 stycznia 1930 roku obronił dysertację doktorską pod tytułem „Socjologia i idee historiozoficzne Stefana Żeromskiego”. Z tego okresu warto odnotować kilka artykułów i recenzji publikacji traktujących o S. Żeromskim, ogłaszanych choćby na łamach „Ruchu Pedagogicznego”, „Ruchu Literackiego”, „Pamiętnika Literackiego” czy „Przeglądu Współczesnego”. Seminaria profesorów Wilhelma Bruchnalskiego oraz Stanisława Łempickiego wywarły wpływ na formację naukową J. Hulewicza, zapewniając mu znakomity warsztat historyka literatury i oświaty. Studiował polonistykę jako przedmiot główny, a dodatkowo historię oświaty oraz germanistykę (1924–1928). W 1928 roku złożył państwowy egzamin (część naukowa) na nauczyciela szkoły średniej (drugą część państwowego egzaminu na nauczyciela szkół średnich, obejmującą część pedagogiczną, złożył 12 grudnia 1930 r.). W toku studiów uczęszczał na zajęcia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wybrana przezeń specjalizacja obejmowała historię wychowania i dzieje szkolnictwa.

W latach 1928–1930 był stypendystą Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na Wydziale Filozoficznym UJ, realizując studia pedagogiczne. Ukończył je 21 października 1930 roku, zdobywając tytuł magistra filozofii z zakresu pedagogiki. Następnie otrzymał uprawnienia do nauczania w szkołach średnich języka polskiego i pedagogiki jako przedmiotów głównych oraz niemieckiego jako przedmiotu pobocznego. Brzemienny w skutki wpływ miało nań seminarium profesora Stanisława Kota. J. Hulewicz był jednym z jego zdolniejszych uczniów.

Ukształtowany przez ośrodek lwowski i krakowski, ostatecznie związał się z Krakowem. Po ukończeniu rozprawy doktorskiej przez lata nauczał w seminarium męskim (1930–1936) i żeńskim Sebaldy Münnichowej (1936/1937), w gimnazjum żeńskim im. Józefy Joteyko (1937–1939), ponadto przez sześć lat (1930–1936) był

nauczycielem w Państwowym Pedagogium w Krakowie (wykładał historię wychowania oraz dzieje kultury Polski). W latach 1936–1939 sprawował funkcję kierownika Centralnej Biblioteki Nauczycielskiej Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Zaangażował się również w pracę w Studium Pedagogicznym UJ, a także w prowadzenie licznych wakacyjnych kursów dokształcających dla nauczycieli. W 1932 roku został współpracownikiem Komisji Historycznej Literatury Polskiej Akademii Umiejętności, a w 1938 roku – Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce PAU.

Swą wiedzę i umiejętności poszerzył w czasie stypendium Funduszu Kultury Narodowej, kiedy to przebywał we Francji, Belgii, Szwajcarii i Niemczech (1934/1935), badając ruchy ideowe młodzieży polskiej mieszkającej za granicą. Przed wyjazdem z kraju w kościele św. Krzyża w Warszawie poślubił Marię z domu Kaliską (2 lipca 1934 r.). Po rocznej podróży małżonkowie osiedlili się w Krakowie przy ulicy Syrokomli 12.

Na podstawie uchwały Rady Wydziału Filozoficznego UJ z 5 maja 1939 roku, która została następnie przyjęta przez Senat uczelni 16 maja, a przez MWRiOP 21 czerwca 1939 roku, J. Hulewicz został mianowany docentem historii oświaty i szkolnictwa w Polsce. Podstawę przyznania stopnia stanowiła praca *Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX* (Kraków 1939).

W czasie wojny J. Hulewicz początkowo przebywał w Krakowie, gdzie zaangażował się w tajne nauczanie. Następnie udał się do Francji, a po jej klęsce – do Wielkiej Brytanii. Od 27 kwietnia 1940 roku był zatrudniony jako urzędnik przy prezydium Rady Ministrów rządu generała Władysława Sikorskiego. W czasie II wojny światowej, przebywając w Londynie, kierował Działem Kulturalno-Oświatowym podlegającym początkowo MWRiOP. Od lipca 1940 roku do lipca 1943 roku zarządzał Funduszem Kultury Narodowej. Następnie od lipca 1943 roku do lipca 1945 roku kierował Działem Nauki i Szkół Wyższych w MWRiOP (po zmianach administracyjnych był to Dział Nauki i Szkół Wyższych). Ponadto redagował „Wiadomości Nauczycielskie”, periodyk Zarządu Nauczycieli Polaków w Wielkiej Brytanii. Posługiwał się wówczas pseudonimem Adam Ordęga (używał też pseudonimów: Adam Brzeski, Zygmunt Wilcz i Edward Żywoń, oraz kryptonimu Pedagog). Od 13 czerwca 1942 roku na wniosek Rady Ministrów RP zasiadał w polskim Komitecie Współpracy Kulturalnej. Prowadził wykłady na kursach nauczycielskich w Londynie i Edynburgu.

W latach 1940–1943 J. Hulewicz był kuratorem ochrony praw autorskich pisarzy polskich na obczyźnie. Działał też w Zrzeszeniu Nauczycieli Polaków w Wielkiej Brytanii (od 1945 r. jako II wiceprezes). Sporo publikował na łamach takich periodyków, jak „Ekonomista Polski”, „Biuletyn Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii” czy miesięcznik „Nowa Polska”. Pod jego redakcją wyszło ważne dwutomowe wydawnictwo *Straty kultury polskiej 1939–1944* (Glasgow 1945).

Decyzją Rady Ministrów z 13 czerwca 1942 roku został delegowany (w miejsce S. Kota) do czesko-słowacko-polskiego Komitetu Współpracy Kulturalnej. Ponadto należał do powołanej 18 listopada 1943 roku Komisji Odbudowy Szkolnictwa i Reformy Ustroju Szkolnego. J. Hulewicz związał się ze Stronnictwem Ludowym, choć

formalnie nie wstąpił do tej partii. Był prezesem Klubu Inteligencji Ludowej „Przebudowa” powstałego w Londynie w 1944 roku, mającego na celu propagowanie idei ruchu ludowego. Sprawował także funkcję sekretarza Sekcji Oświaty i Kultury.

Po zakończeniu II wojny światowej, pod koniec lipca 1945 roku, wrócił do Polski, aby wznowić pracę na UJ. Wedle umowy z 15 stycznia 1946 roku został zatrudniony w wymiarze pięciu godzin tygodniowo (od 1 czerwca 1946 r. jako docent etatowy). W roku akademickim 1946/1947 ministerstwo powierzyło mu obowiązki profesora w Katedrze Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty. Od 14 czerwca 1946 roku był nadzwyczajnym profesorem kontraktowym w Seminarium Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty (utworzonym na mocy rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 4 kwietnia 1946 r.). Profesurę nadzwyczajną otrzymał 9 października 1946 roku, a zwyczajną 2 lipca 1959 roku. Od 4 kwietnia 1946 roku kierował Seminarium Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty.

Profesor Hulewicz prowadził na UJ wykłady, w tym wykłady monograficzne, przez lata kształcił adeptów pedagogiki i historii w ramach seminarium. Należy podkreślić charakterystyczny rys działalności profesora, jakim było realizowanie zajęć, następnie zatrudnienie w Instytucie Pedagogiki, a po reorganizacji wydziału – w Instytucie Historii. Pracę dydaktyczną rozpoczął w roku akademickim 1946/1947. W piątki i soboty miał wykład „Rozrost Imperium Brytyjskiego”. W ramach bloku z historii oświaty i wychowania w tymże roku akademickim realizował zajęcia „Polityka szkolna państw europejskich w XIX i XX wieku” oraz „Ćwiczenia z historii wychowania (Interpretacja tekstów pedagogicznych XIX wieku)”. W roku akademickim 1947/1948 wykladał: „Dzieje społeczno-polityczne i kulturalne Anglii w wieku XIX”, „Rozrost Imperium Brytyjskiego (ciąg dalszy)” oraz „Dzieje Polskiej Akademii Umiejętności na tle życia kulturalnego Polski XIX i XX wieku”, a także prowadził „Seminarium z historii wychowania”. W następnym roku profesor powtórzył wykład dotyczący dziejów społecznych Anglii, a w miejsce wykładu traktującego o PAU odbywał dwa „Seminaria z historii wychowania”, jedno dla młodszych, drugie dla starszych. W ramach Katedry Pedagogiki w roku akademickim 1949/1950 miał „Seminarium historii wychowania dla starszych”, natomiast na kierunku historia – wykłady „Dzieje szkolnictwa i myśli pedagogicznej w Polsce do końca XVIII wieku” oraz „Zarys dziejów wychowania w Europie w dobie nowożytnej”, a także „Seminarium historii wychowania dla młodszych” i „Seminarium historii wychowania dla starszych”. Następnie (1953/1954–1954/1955) J. Hulewicz wykladał „Elementy nauk pedagogicznych” dla III roku historii oraz „Historię i teorię muzyki – elementy pedagogiki” dla III i IV roku. W ramach kierunku pedagogika realizował przedmiot historia wychowania (1957/1958, 1965/1966–1971/1972, 1974/1975) oraz wykłady monograficzne: „Polityka szkolna państw europejskich w XIX i XX wieku” (1965/1966), „Dzieje oświaty dorosłych w XIX i XX wieku” (1968/1969), „Historia oświaty i wychowania pozaszkolnego” (1974/1975). Ponadto miał seminarium magisterskie (1966/1967–1968/1969, 1971/1972–1972/1973). Listę przedmiotów, których nauczał, należy uzupełnić o wykłady monograficzne na kierunku historia: „Rozwój szkolnictwa polskiego w latach 1864–1918” (1957/1958), „Życie kulturalne i naukowe Krakowa i Lwowa w dobie autonomii galicyjskiej”

(1972/1973), „Rozwój Uniwersytetu Krakowskiego i Lwowskiego w okresie autonomii galicyjskiej” (1974/1975), „Zarys dziejów życia naukowego i oświatowego Polski w latach 1850–1918” (1975/1976), jak również o konwersatorium „Wybrane zagadnienia historii kultury i nauki” (1975/1976) oraz seminaria magisterskie na tymże kierunku: „Historia oświaty i szkolnictwa w Polsce w II połowie XIX wieku i w okresie międzywojennym” (1971/1972–1972/1973), „Seminarium z historii kultury XVIII i XIX wieku” (1974/1975), „Seminarium z zakresu historii oświaty i kultury” (1975/1976).

J. Hulewicz postulował stworzenie odrębnej jednostki zajmującej się historią wychowania: Instytutu Badań Dziejów Nowszego Szkolnictwa i Wychowania w Polsce, związanej z katedrą, przy której pracował. Wspomniana placówka, o czym informował ministerstwo, miała skoncentrować swą aktywność wokół najnowszej historii edukacji, w tym szczególnie dziejów tajnego nauczania prywatnego w okresie zaborów, tajnego nauczania w czasie II wojny światowej oraz studiów zagranicznych w XIX i XX wieku. Instytut miałby gromadzić i pozyskiwać dane, wspomnienia, relacje i druki, przeprowadzałby także ankiety, aby pozyskać informacje.

W latach 40. i 50. J. Hulewiczowi kilkakrotnie proponowano pracę w Katedrze Historii Wychowania na Uniwersytecie Warszawskim, ale ostatecznie jej nie podjął.

Katedra Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty, w której pracował, została zlikwidowana w 1952 roku. Uczony został wtedy przeniesiony do Katedry Pedagogiki i Oświaty Dorosłych. W 1953 roku (gdy powołano Wydział Filozoficzno-Historyczny) przydzielono go do Katedry Pedagogiki profesora Zygmunta Mysłakowskiego. Warto podkreślić, że Seminarium Historii Najnowszej Oświaty i Szkolnictwa, którym kierował J. Hulewicz, funkcjonujące na prawach katedry, zostało zlikwidowane w wyniku żądań ministra oświaty Stanisława Skrzeszewskiego. Pierwotną katedrę (Katedra Historii Nauki i Oświaty) odtworzono w 1956 roku (działalność rozpoczęła w 1957 r.), a na jej czele stanął profesor Henryk Barycz. J. Hulewicz objął wówczas Zakład Historii Szkolnictwa. Formalnie katedra została reaktywowana na mocy zarządzenia Ministra Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 lipca 1957 roku. Na wniosek Rady Wydziału profesor Hulewicz 1 września 1957 roku został przydzielony do katedry jako kierownik związanego z nią Zakładu Historii Szkolnictwa, a następnie Zakładu Historii Oświaty. W wyniku dalszych zmian w 1970 roku utworzono Zakład Historii Oświaty i Kultury kierowany przez H. Barycza, a następnie przez J. Hulewicza, który stał na jego czele w latach 1971–1978.

J. Hulewicz był zapraszany do licznych komisji czy gremiów opiniotwórczych, eksperckich. Przykładowo został przewodniczącym Komisji Dyscyplinarnej Wydziału Filozoficzno-Historycznego dla studentów Sekcji Dziennikarskiej (od 1953 r.), następnie Komisji Dyscypliny Studiów na Wydziale Filozoficzno-Historycznym (od 1954 r.). Z racji specjalizacji naukowej i miejsca zatrudnienia uczestniczył w pracach Komisji w Sprawie Przywrócenia Studiów w Zakresie Pedagogiki Dorosłych (1955). J. Hulewicz był także redaktorem działu historycznego „Zeszytów Naukowych UJ”, z którego to stanowiska zrezygnował w 1957 roku. Ponadto piastował funkcję prodziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego w latach 1956/1957–1957/1958. Gdy sprawował urząd prodziekana, był powoływany do licznych komisji

uniwersyteckich. Decyzją Senatu UJ został mianowany członkiem: Komisji do spraw Administracji Domów Profesorskich i Mieszkań Pracowników UJ, Komisji Archiwalnej, Komisji Bibliotecznej (po upływie kadencji członkostwo zostało przedłużone 11 listopada 1958 r.), Komisji dla Opracowania Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także Komisji Jubileuszowej (30 listopada 1956 r.), Komisji Wydawniczej UJ (4 lutego 1957 r.), Komisji dla spraw Studium Języków Obcych (17 stycznia 1958 r.), Komisji do spraw Wychowawczych (2 kwietnia 1958 r.), Rady dla Spraw Dydaktyczno-Wychowawczych przy Prorektorze do spraw Nauczania (8 listopada 1958 r.), Komitetu Jubileuszowego 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego (19 listopada 1958 r.), Komisji dla spraw Wydawnictw i Drukarni UJ, Komisji do spraw Archiwum i Muzeum (21 listopada 1958 r.), Komitetu Redakcyjnego Wydawnictw Jubileuszowych (26 listopada 1958 r.). 10 lutego 1958 roku profesor zrezygnował z funkcji członka w Komisji Domów Profesorskich i Mieszkań Pracowników UJ oraz Komisji do spraw Studium Języków Obcych. J. Hulewicz od stycznia 1958 roku sprawował obowiązki II zastępcy Przewodniczącego Komisji Jubileuszowej. Po zakończeniu kadencji dziekańskiej w latach 60. i 70. dalej był członkiem Komisji do spraw Archiwum UJ (31 października 1967 r. został zastępcą przewodniczącego komisji, kadencję przedłużono 18 października 1972 r.) i Komisji do spraw Wydawnictw i Drukarni. Decyzją Senatu UJ z dnia 25 maja 1966 roku wszedł w skład komisji opracowującej formę promocji habilitacyjnej (w tym łacińską formułę samej promocji). Kolegium Rektorskie 30 września 1970 roku (przedłużono kadencję 18 października 1972 r.) powołało J. Hulewicza na członka Komitetu Obchodów Komisji Edukacji Narodowej. Decyzją tegoż gremium 18 października 1972 roku został powołany na członka Komitetu Naukowego przy Pracowni Bibliografii Polskiej XIX wieku Karola Estreichera. Na emeryturę przeszedł w 1977 roku.

J. Hulewicz został odznaczony przez Ministra Oświaty i Wychowania medalem Komisji Edukacji Narodowej (pismo z 11 października 1973 r.). Wręczenie odbyło się podczas inauguracji roku akademickiego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie.

Przez całe życie naukowe J. Hulewicz był związany z ruchem nauczycielskim, opiniował programy nauczania historii wychowania, a także recenzował niezliczone prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne oraz wydawał opinie dotyczące dorobku badaczy. Warto przypomnieć, że po powrocie do kraju w latach 1946–1947 prowadził zajęcia w katowickim Państwowym Pedagogium. Zajmując się dziejami wychowania i kierując Seminarium Historii Najnowszej Wychowania i Oświaty, brał udział w pracach Związku Nauczycielstwa Polskiego. Wywarł przemożny wpływ na sformułowaną przez ZNP komisję do badania dziejów oświaty i wychowania, która początkowo miała gromadzić dokumentację dotyczącą tajnego nauczania w czasie II wojny światowej. To dzięki niemu zaczęto się skupiać na szerszym kontekście historycznym. W tym celu wydawano serię wydawniczą *Z Dziejów Oświaty*, którą w latach 1947–1948 redagował (niestety po ogłoszeniu drukiem pięciu tomów została zawieszona).

J. Hulewicz w 1946 roku zawarł porozumienie z Czesławem Wycechem, ówczesnym ministrem edukacji, a następnie zwrócił się do Wojewódzkiego Urzędu Kontroli

Prasy, Publikacji i Widowisk w Krakowie o zgodę na powołanie i wydawanie przez ZNP kwartalnika traktującego o dziejach oświaty i wychowania, zatytułowanego „Przegląd Historyczno-Oświatowy”. Urząd wydał zgodę 24 października 1946 roku, dzięki czemu udało się rozpocząć wydawanie wspomnianego periodyku w 1947 roku. Czasopismo to, po ukazaniu się pierwszych trzech numerów, decyzją władz państwowych zostało jednak zawieszona do 1959 roku.

Profesor był również redaktorem Biblioteki Narodowej wydawanej przez Zakład Narodowy imienia Ossolińskich. Funkcję tę sprawował przez 33 lata.

Na uwagę zasługuje fakt, że J. Hulewicz nie tylko uporządkował, lecz także sprowadził do Polski archiwum S. Kota. W latach 70. wchodził w skład Rady Naukowej Muzeum Wincentego Witosa w Wierchosławicach. Był także członkiem Towarzystwa Polsko-Szwajcarskiego (od 1972 r.). W 1973 roku został powołany do Rady Naukowej Instytutu Pedagogiki w Wyższej Szkole Pedagogicznej imienia Powstańców Śląskich w Opolu.

Charakteryzując okres powojenny, trzeba podkreślić, że J. Hulewicz przez lata znajdował się pod czujnym okiem służb Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Związki i sympatie ludowe oraz nieudana próba ucieczki małżonki z kraju (współpracującej z premierem Mikołajczykiem) sprawiły, że stał się obiektem częstych przesłuchań przez służby.

Należy też zwrócić uwagę na imponujący dorobek naukowy J. Hulewicza. Składają się nań monografie, artykuły problemowe (podsumowujące bądź wytyczające nowe pola badawcze) oraz liczne biogramy. Na osobne wyszczególnienie zasługują recenzje: prac magisterskich (powstających zarówno na UJ, jak i w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego w Krakowie), doktorskich (realizowanych w ramach macierzystego UJ, Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Zootechnicznego Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, Wydziału Filologiczno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), rozpraw habilitacyjnych (występowały w tej sprawie np. Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM w Poznaniu, Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Rada Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN w Krakowie, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN, Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie) czy wniosków o nadanie tytułu profesorskiego (w tej sprawie zwróciły się przykładowo: Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego w przypadku doc. dr habilitowanej Ireny Lepalczyk, Sekretariat Naukowy PAN w sprawie doc. dr. Jerzego Michalskiego, Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu w odniesieniu do doc. dr. hab. Teodora Musioła, Rada Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego w odniesieniu do dr. Antoniego Knota, Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM w przypadku doc. dr. Stanisława Michalskiego, Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego w przypadku doc. dr. Mirosławy

Chamcówny), jak również monografii bądź artykułów. J. Hulewicz opiniował także wnioski kierowane do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego o utworzenie katedr czy kierunków, na przykład Katedry Historii Oświaty i Wychowania Uniwersytetu Marii Curii-Skłodowskiej (1956). Na prośbę Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego Historii Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki J. Hulewicz został zaproszony do uczestnictwa w pracach podzespołu do spraw programu historii nauki i techniki pod przewodnictwem profesor Ireny Pietrzak-Pawłowskiej (1973), którego zadaniem było opracowanie projektu programu przedmiotu realizowanego następnie w ramach jednolitych studiów magisterskich.

W uznaniu zasług J. Hulewicza jego uczniowie, świętując 70. rocznicę urodzin mistrza, podczas uroczystości w Collegium Maius wręczyli mu publikację pod tytułem *Studia z dziejów oświaty i kultury umysłowej w Polsce XVIII–XX w. Księga ofiarowana Janowi Hulewiczowi* (red. R. Dutkova, J. Dybiec, L. Hajdukiewicz, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1977).

J. Hulewicz niemal do końca życia starał się pracować naukowo. W ostatnich latach uniemożliwiła mu to stopniowa utrata wzroku. Z powodu złego stanu zdrowia prace doktorskie powstałe pod jego kierunkiem bronił w czerwcu 1980 roku bez obecności profesora. Małżonka profesora odczytywała mu na głos artykuły, a następnie J. Hulewicz dyktował opinie i przekazywał je do redakcji „Przeglądu Historyczno-Oświatowego”. Na kilka dni przed śmiercią, 30 września 1980 roku, uczestniczył w posiedzeniu redakcji „Przeglądu Historyczno-Oświatowego”. Zmarł 7 października 1980 roku, pochowano go na Cmentarzu Salwatorskim w Krakowie.

Bibliografia: Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, DSO I, Hulewicz Jan Profesor 1946–1957, WF II 121 HABIL. Hulewicz Jan, Spuścizna 47 Jan Hulewicz: 47/1, 47/2, 47/3, 47/4, KM 56 Hulewiczowa Maria (z Kaliskich) 1938; W. Chmielewski, *Działalność Funduszu Kultury Narodowej na obczyźnie w latach 1939–1947*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” 2017, R. 60, nr 3–4 (237–238), s. 25–41; idem, *Działalność Jana Hulewicza w Londynie w okresie II wojny światowej* [w:] Ad personam. *Prace ofiarowane Profesorowi Adamowi Massalskiemu w 75. rocznicę urodzin*, red. C. Jastrzębski, Kielce 2019, s. 357–365; idem, *Przygotowanie kadr oświatowych na uchodźstwie w latach 1941–1948*, Warszawa 2013; M. Danilewicz-Zielińska, *O Janie Hulewiczu*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie” 1982, t. I drugiej serii, t. XXIV ogólnego zbioru, s. 12–15; R. Dutkova, *Hulewicz Jan (1907–1980)*, „Kwartalnik Historyczny” 1982, R. 89, nr 4, s. 759–762; eadem, *Jan Hulewicz (1907–1980)* [w:] *Historia wychowania w XX wieku. Dorobek i perspektywy*, red. T. Gumuła, J. Krasuski, S. Majewski, Kielce 1998, s. 105–115; eadem, *Jan Hulewicz (1907–1980)* [w:] *Złota księga Wydziału Historycznego*, red. J. Dybiec, Kraków 2000, s. 499–509; eadem, *Jan Hulewicz, uczonec i pedagog*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” 1982, R. 24, nr 3–4 (97–98), s. 223–233; M. Klimowicz, *Jan Hulewicz (19 V 1907–7 X 1980)*, „Biuletyn Polonistyczny” 1982, R. 25, z 1/2, s. 131–133; idem, *Jan Hulewicz (1907–1980)*, „Ruch Literacki” 1981, R. 22, z. 3 (126), s. 253–254; A. Massalski, *Mój mistrz – profesor dr Jan Hulewicz (1907–1980)*, „Przegląd Historyczno-Oświatowy” 2017, R. 60, nr 3–4, s. 70–76.